

" זאת התורה אדם פי ימות באהל " (חקת יט-יד)

הכוונה למסור נפש כדי ללמוד תורה גם אם זה קשה כי הם חינו ואורח ימנו לכן נאמר אדם כי ימות באהלה של תורה. דברי חז"ל אלא מהווים לדעת החפץ חיים על התורה עצה טובה לניצול הזמן ללימוד תורה

ובדרך משל המשיל זאת " החפץ חיים " : לסוחר גדול שהיה טרוד במיסחרו מבוקר ועד ערב. מרוב טרדותיו לא היה לאיש זמן להתפלל בציבור וכמו כן לא נותר לו הרבה זמן במשך היום והלילה לקביעת עתים לתורה.

חלפו השנים ושיער לבן החל מבצבץ בזקנו, כוחותיו נדלדלו, והוא החל לחוש כי קיצו קרב ובא, ולא רחוק היום בו יצטרך ליתן דין וחשבון על מעשיו לפני מלך מלכי המלכים. אי לכך, החליט כי עליו להכין צידה לדרך, ולצורך זה עליו לשנות את סדר יומו. מאותו יום ואילך הלך בכל יום לבית הכנסת לתפילת שחרית בציבור, אחר התפילה נשאר במשך שעותיים בבית המדרש כדי ללמוד ואחר כך הלך לחנותו.

כאשר הגיע לחנות, לאחר שהיה של כשלוש שעות בבית הכנסת ובבית המדרש שאלה אותו אשתו בתמהון לפרש איחורו, והוסיפה ואמרה לו : "הלא ידעת כי בשעות אלו החנות הומה סוחרים הממהרים לדרכם, ומה לך כי התמהמת מלבוא?! התחמק הבעל מלהשיב לה רק זאת אמר לה שהיה טרוד בענין חשוב מאד ונאלץ היה להתעכב. וכך במשך כמה ימים היה מאחר מלבוא לבית המסחר, ובכל פעם התחמק מלספר לאשתו היכן היה.

בוקר אחד פקעה סבלנותה של האשה, וכאשר ראתה ששוב הוא משתהה מלבוא לחנות, יצאה לדרך כדי לחפש אחריו ולברר פעם אחת ולתמיד להיכן הוא נעלם בכל בוקר.

מה רבה היתה תמיהתה וכמה גדול היה קצפה, כאשר נתברר לה שבעלה נמנה בשעות אלו עם חובשי בית המדרש.

היא מיהרה לשים פניה לעבר בית המדרש, ואכן ראתה במו עיניה את בעלה יושב רכון על הספרים והוגה בתורה. מיד הרימה קול גדול ואמרה : "מה אתך? האם יצאת מדעתך?! הלא החנות מלאה קונים ואתה יושב כאן ולומד?! לא איכפת לי ההפסד שהנך גורם לנו, אבל כלום אפשר לגרש לקוחות קבועים מהחנות, בשעה שמכל עבר ישנם סוחרים המתחרים בנו!"

ענה בעלה ואמר לה : "שמעי נא רעייתי ועני לי מה היית עושה אילו בוקר אחד היה בא מלאך המוות ואומר לך שהגיע זמני להפטר מן העולם, כלום היית יכולה לומר לו שאין עתה פנאי לכך, הואיל והחנות מלאה קונים? בוודאי שלא היית יכולה לומר זאת.

אם כן מהיום ואילך חשבי בכל בוקר בשעות שאני נעדר מהחנות, כאילו נלקחתי על ידי מלאך המוות ומה איכפת לך שאחרי שעה או שעותיים אקום לתחיה ואבוא לעזור לך בחנות"

רעיון זה כלול במאמר "אין דברי תורה מתקיימים אלא במי שממית את עצמו עליהם".

על האדם לחשוב כאילו הוא מת, ואז יתבטלו מאליהם כל התירוצים והסיבות המעכבים אותו מללמוד.

באופן זה יבחין היטב עד כמה טרדותיו ומפריעיו טפלים לעומת לימוד התורה, וימצא על ידי זה זמן רב ללימוד.

ישראל לסגולתו

סגלה לדכאון

פעם פגש בי אדם נרא שמים שסבל מדכאון, ומתווד מר לבו שאֵלני : אם ה"חפץ חיים" זצוק"ל היה חולה בדכאון מה הוא היה עושה במצב זה, ואֵעֶשֶׂה כן גם אֲנִי... עניתי לו : אדם בדרגת החפץ חיים לא יתכן שהדכאון ישלט בו, כִּד שִׁשְׁאֲלֶתָּךְ אֵינָה מְצִיאֹתִית, וְלָמָּה הַדְּכָאוֹן הוּא בְּעֵצִם בְּלִבּוֹל מְשֻׁגִים כְּפִי שֶׁכֵּן הַגְּדִיר אֶת הַדְּכָאוֹן אֶחָד הַפְּסִיכּוֹלוֹגִים, כְּשֶׁאֵין לְאָדָם סֵדֶר בְּרָאשׁוֹ בְּמִשְׁגִּים הַיְדוּעִים לוֹ הוּא מִתְבַּלְבֵּל, מִתְעַצֵּב, תּוֹבֵעַ הוּא מְעֻצְמוֹ לְמַעַלָּה מִכְחוּתֵיו, חֵשׁ נְחִיתִי, פְּגוּעַ, עוֹשֶׂה הוּא הַשְׁוֹאוֹת - עֻצְמוֹ בְּיַחַס לְאַחֵרִים, וּמִתוֹד כִּד נִכְנַס לְמֶרְה שְׁחוּרָה עַד שֶׁנִּחְלָה בְּ"דְכָאוֹן". כְּשֶׁיִּשֵׁשׁ לְאָדָם סֵדֶר בְּמִשְׁגִּיו, אֵינּוּ תּוֹבֵעַ מְעֻצְמוֹ יוֹתֵר מִכּוּחֵו, וּמִבִּין שֶׁכְּמוֹ כֵּן הַתּוֹרָה לֹא תּוֹבַעַת מֵהָאָדָם יוֹתֵר מִכּוּחֵו, מְשֻׁגִי הַבְּטָחוֹן אֲצִלוֹ סְדוּרִים וּבְרוּרִים שֵׁישׁ מְנַהֵג לְבִירָה, וְאֵין אָדָם נוֹגֵעַ בְּמוֹכֵן לְחִבְרוֹ, וּבְכִד רְחוּק הוּא מְקַנָּא וְתַחֲרוּת, שְׂמִחַ הוּא בְּחֻלְקוֹ, אֲמוּנָתוֹ בְּרוּרָה בְּכָל מִצְב לְהִבִּין שְׁזָה לְטוֹבָתוֹ, וְגַם בְּמַחְדָּלוֹ וְכְשֶׁלוֹנוּתֵיו מִבִּין הוּא שְׁזָה לְתוֹעֲלָתוֹ - לְהַפִּיק מִכִּד לְקַחִים לְעֵתִיד הַיָּאֵד לְהַזְהִיר וּלְהַשְׁמֵר, וְאֵינּוּ מִתְמַקְד בְּעִבְרַת הַחֲשׂוֹד, אֲלֹא חֵי עַם תִּקְוָה עַל עֵתִיד טוֹב וּמְאִיר, וְיוֹדַע הוּא שֶׁהִנְהוּ תַחַת הַנְּהַגַת חֲסֵד וְרַחֲמִים בְּכָל מִצְב. כִּל אֲשֶׁר אֵלֶה לוֹ הֵיטֵב לְדְכָאוֹן וּלְמֶרְה שְׁחוּרָה!...

הרי שסגלות הסגלות לפעלת "מנע" מתופעות "דכאון" וכיוצא להתחשל באמונה, ולסדר בסדר נכון את משגי האמונה והבטחון, ואז יראה שלכל בעיה יש פתרון!...

יאמר מזמור קטז, ומזמור קג בתהלים ולבסוף יאמר : "הרפא לשבורי לב ומחבש לעצבותם" (תהלים קמז, ג).

ועוד : "וחפיתי לה' המסתיר פניו מבית יעקב וקויתי-לו", (ישעיה ח, יז), (הרב יעקב ישראל לוגאסי)

לאכול לאט

כאשר בעל הבית סועד עם אורחיו, יש לו לאכול לאט, ולסיים את הארוחה אחרון, כדי שהאורחים לא יתביישו להמשיך לאכול כשיראו שבעל הבית סיים את ארוחתו.

וגם אם בעל הבית שבע ואינו תעב לאכול עוד, אין לו להפסיק לאכול בעוד שהאורחים סועדים, מפני שהאורחים עלולים להתבייש להמשיך בסעודה. ולכן יאכל בעל כורחו, ויפשוט ידו בקערה לקחת עוד מאכל, עד שיסיימו אורחיו לאכול.

ספר צדקה לחיים לגאון רבינו חיים פלאג'י זע"א (אות קמד), והוסיף, שבודאי שצריך לזהר שלא לקום מהשולחן וללכת אנה ואנה בעוד האורחים אוכלים, אלא ישב ויאכל עימם עד גמר סעודתם. (הרב אברהם ישראל)

משהו לנשמה

הסבלנות משתלמת

כדי להיווכח עד כמה יכול האדם לשגות ולטעות בקביעה שהמצווה גורמת לו הפסד, נביא את הסיפור ששמע הגר"ש שבדרון מפי בעל המעשה, שניגש אליו לספר לו את הדברים, לאחר שהגר"ש סיים את שיעורו בנושא 'הוי מחשב הפסד מצווה כנגד שכרה'.

היה זה ברוסיה הסובייטית. מדי בוקר היה האיש מתייצב לעבודתו בבורסת היהלומים בשעה שמונה בבוקר. יום אחד השכים האיש קום, מתוך מגמה להגיע מוקדם יותר למשרדו בבורסה. בדרכו שמע מישהו קורא לעברו: א צענטער! א צענטער! (=עשירי למניין!). כשסובב ראשו ראה יהודי עומד בפתחו של בית כנסת זעיר, ומבקשו להשלים מניין. כיון שהיה לו זמן, נעתר לבקשת האיש ונכנס לבית הכנסת כדי להיות העשירי למניין. אך כשנכנס נוכח לדעת שבבית הכנסת ישבו באותה שעה שלושה אנשים, והאיש שהזמינו יצא לחפש יהודים נוספים.

"מדוע הטעית אותי?" קרא לעבר האיש שהזמינו, "הרי אני לא עשירי אלא חמישי, ויעבור עוד זמן רב עד שיתקבצו כאן עשרה". "אל תדאג" ענה לו האיש, "יהודים רבים עוברים כאן בשעה זו בכל בוקר". מתוסכל וכועס התיישב האיש לומר פרקי תהלים, ומשחלפו עשר דקות ולקבוצה נוסף רק אדם אחד הוא התכוון לצאת מן המקום. אך האיש התחנן: "זהו היאהרצייט של אבי, עלי לומר קדיש, אנא השאר". "איני יכול להשאר", השיב לו מיודענו, "אני חייב להיות במשרדי בשעה שמונה, והנה עכשיו כבר רבע לשמונה". אז אמר לו האיש בתקיפות: "הקשב, איני נותן לך לצאת, יש לי יאהרצייט ועלי לומר קדיש, ברגע שיהיו לו עשרה אנשים נגמור ותוכל ללכת". באי רצון הוא חזר לומר תהלים. חלפו עשר דקות נוספות ובקושי הצליח האיש להביא שני בני אדם נוספים. כאשר פנה איש הבורסה פעם נוספת לעבר פתח הדלת על מנת ללכת לעבודתו, אמר לו האיש: "אילו היה לך יאהרצייט של אביך, היית בודאי רוצה שאני אשאר, והייתי נשאר. עתה רצוני שתעשה אותו דבר עבורי".

הדברים כבשו את ליבו ואף על פי שתוכניות העבודה שלו השתבשו, הסכים להשאר. בסביבות השעה שמונה ושלושים הושלם סוף סוף המניין, והאיש נשם לרווחה. הנה יאמר בעל היאהרצייט קדיש, וכבר יוכל לצאת לדרכו. אולם להפתעתו החל להתפלל תפילת שחרית כסידרה, והלה הביט בחוסר סבלנות בשעונו ובפתח בית הכנסת בתקווה שיגיע מתפלל נוסף שיחליפנו. אולם 'ישועה' כזו לא הגיעה, ובליט ברירה נשאר האיש עד סוף התפילה. כשנסתיימה התפילה הודה בעל היאהרצייט לנוכחים מעומק ליבו על נכונות להשלים לו מניין, הגיש להם עוגה ויין-שיכר ואז איפשר לאיש לצאת לדרכו.

האיש החיש את צעדיו כשבליבו מתרוצצות מחשבות על אודות המצווה שקיים מחד גיסא, ועל ההפסד שנגרם לו, מאידך. עוד הוא הולך ומהרהר, מצא את עצמו במרחק של שני בניינים מבית הבורסה, והנה רץ לקראתו אחד מעובדי משרדו, כשהוא מנופף ידיו בבהלה וצווח לעברו: "מהר הסתלק מכאן! הבולשביקים השתלטו היום על הממשל, וכמה מהם פלשו לבורסת היהלומים והרגו שם כמה יהודים. עכשיו הם עסוקים באיסוף השלל, הימלט על נפשך!"

חיש מהר נמלט מן המקום, וישב במקום מסתור במשך ימים אחדים עד יעבור זעם. זמן רב היה לו כדי להתבונן ולהפיק לקח אודות החיים שניתנו לו במתנה, בזכות ההמתנה בבית-הכנסת שנראתה לו כהפסד

בדבריו של היהודי אל הרב שבדרון אמר: "אתם בודאי מתארים לעצמכם מה היה קורא לי, לו הייתי עוזב את המניין?"